

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. vasario 15 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2024/0035(COD)

6241/24
ADD 5

COPEN 60
DROIPEN 25
FREMP 69
CYBER 36
ENFOPOL 61
JAI 199
CODEC 404

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2024 m. vasario 7 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2024) 34 final
Dalykas:	KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (nauja redakcija)

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2024) 34 final.

Pridedama: SWD(2024) 34 final

EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2024 02 06
SWD(2024) 34 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA
pridedamas prie
pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

**dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir seksualinės
prievartos prieš vaikus medžiaga, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas
2004/68/TVR (nauja redakcija)**

{COM(2024) 60 final} - {SEC(2024) 57 final} - {SWD(2024) 32 final} -
{SWD(2024) 33 final}

Santrauka
Poveikio vertinimas, pridedamas prie pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kodėl? Kokia problemos esmė?
Seksualinė prievarta prieš vaikus daro poveikį visuomenės saugumui ES ir pažeidžia pagrindines vaikų teises pagal Chartiją. Tai visuomenės sveikatos problema, kuri prisideda prie pasaulinės naštos, nes didėja rimtų psichikos ir fizinės sveikatos problemų rizika per visą žmonių gyvenimą, o asmenims, šeimoms ir visuomenei tenka ekonominė našta. Atsižvelgiant į tai, kad daugelis nukentėjusiųjų nesugeba apie tai pranešti dėl jų jauno amžiaus ir smurto, kuris dažnai pasitaiko šeimose ar kitoje patikimoje aplinkoje, aplinkybių, pranešimų gaunama labai nedaug. Tiesioginės nuotolinės seksualinės prievartos prieš vaikus transliacijos atveju galimybės tirti nusikalstamas veikas ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą tebėra labai ribotos, net jei pranešama apie nusikaltimus ar jie nustatomi kitu būdu. Todėl reikia toliau stiprinti baudžiamosios teisės atsaką į seksualinę prievartą prieš vaikus, kad būtų pašalintos esamos spragos, kurios išliko arba atsirado nuo tada, kai 2011 m. buvo nustatyta pradinė ES sistema. Problemą galima apibendrinti taip: aktyvesnė vaikų veikla internete ir naujausi technologiniai pokyčiai, pavyzdžiui, plintanti tiesioginė transliacija ir virtualieji pasauliai, suteikia naujų prievartos galimybių, nes su vaikais dažnai susisiekiama internete arba jų seksualinė prievarta tiesiogiai transliuojama kaip užsakomoji paslauga; - valstybėse narėse taikomos skirtingos teisinės sistemos, susijusios su tyrimu ir baudžiamuoju persekiojimu, kuriomis neužtikrinama veiksminga kova su seksualine prievarta prieš vaikus ir jų išnaudojimu, ypač atsižvelgiant į internetinį aspektą. Dėl to kyla sunkumų teisėsaugos institucijoms, nes sunku nustatyti nusikalstamos veikos vykdytojus ir rinkti įrodymus. Praktiškai šių dviejų problemų derinys lemia plačiai įsigalėjusį nebaudžiamumą už sunkius nusikaltimus, kurie daro poveikį nukentėjusiems vaikams visą gyvenimą. - Pastangos užkirsti kelią seksualinei prievartai prieš vaikus ir padėti nukentėjusiesiems vis dar yra ribotos, jų veiksmingumas neaiškus ir trūksta atitinkamų suinteresuotųjų subjektų koordinavimo.
Ko siekiama šia iniciatyva?
Be internetinių paslaugų teikėjų vaidmens reglamentavimo, dėl kurio 2022 m. gegužės mėn. Komisija pateikė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo nustatomos seksualinės prievartos prieš vaikus prevencijos ir kovos su ja taisyklės (COM(2022) 209), būtina papildyti esamą baudžiamosios teisės sistemą, kad būtų užtikrintas jos veiksmingumas. Bendrasis tikslas – pagerinti nukentėjusiųjų nuo seksualinės prievartos prieš vaikus nustatymą, apsaugą ir paramą jiems, užtikrinti veiksmingą prevenciją ir palengvinti tyrimą. Konkretūs tikslai: 1) užtikrinti visų formų seksualinės prievartos prieš vaikus ir jų išnaudojimo internete kriminalizavimą; 2) užtikrinti, kad nacionalinėse tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo taisyklėse būtų numatyti veiksmingi kovos su seksualine prievarta prieš vaikus ir jų išnaudojimu veiksmai, ir 3) gerinti prevenciją ir apsaugą, paramą ir pagalbą nukentėjusiesiems, reikalauti, kad valstybės narės sistemingai rinktų statistinius duomenis apie seksualinę prievartą prieš vaikus, ir užtikrinti didesnį valstybių narių ir nacionaliniu lygmeniu, visų susijusių subjektų veiksmų koordinavimą. Atsižvelgiant į tarptautiniu mastu sutartus standartus, kad būtų išvengta nepageidaujamo įteisinaimo siejimo su teisėta suaugusiųjų pornografija poveikio, pasiūlymu taip pat atnaujinama esamos sistemos formuluotė – visos nuorodos į vaikų pornografiją pakeičiamos terminu „seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga“.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumas)?
Esamos sistemos spragos iš esmės atsirado dėl internetinio aspekto, kuris iš esmės yra tarpvalstybinio pobūdžio, visų pirma kalbant apie tiesioginę transliaciją arba viliojimą internete. Nesant bendrų taisyklių, valstybės narės susidurtų su kliūtimis veiksmingai: i) užkirsti kelią seksualinės prievartos prieš vaikus nusikaltimams jų teritorijoje; ii) tirti tarpvalstybinio pobūdžio seksualinės prievartos prieš vaikus nusikaltimus ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos ir iii) nustatyti nukentėjusiuosius ir teikti jiems pagalbą.

B. Sprendimai
Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, kodėl?
A galimybė. Tiksliniai teisės aktų pakeitimai, kuriais siekiama paaiškinti dabartinės sistemos dviprasmybes, užtikrinti suderinamumą su naujomis priemonėmis ir pagerinti turimos informacijos kiekį ir kokybę. B galimybė. A galimybė ir teisės aktų pakeitimai, kuriais iš dalies keičiamos nusikaltimų apibrėžtys, kad būtų atsižvelgta į dabartinius ir numatomus technologinius pokyčius. C galimybė. B galimybė ir teisės aktų pakeitimai, kuriais siekiama užtikrinti veiksmingesnę prevenciją, pagalbą nukentėjusiesiems, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, atsižvelgiant į šio reiškinio tarpvalstybinį aspektą. Ši galimybė yra tinkamiausia.
Kokios įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?
Suinteresuotieji subjektai paragino Komisiją peržiūrėti sistemą. Jie patvirtino, kad vaikus veikia kriminalizavimo spragos, susijusios su naujomis tendencijomis, kurioms sudaro sąlygas arba tas sąlygas palengvina technologinė plėtra ir aktyvesnė vaikų ir nusikaltėlių veikla internete, ypač po COVID-19 pandemijos. Visų pirma nustatyta, kad reikia veiksmingesnio požiūrio šalinant sunkumus, kylančius tiriant tokias nusikalstamas veikas ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą, taip pat nustatant nukentėjusiuosius. Suinteresuotieji subjektai taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad reikia geriau atsižvelgti į seksualinės prievartos prieš vaikus ir jų išnaudojimo nusikaltimų ypatumus, įskaitant sunkumus, su kuriais susiduria nukentėjusieji pranešdami apie nusikaltimus, ilgą laikotarpį nuo nusikalstamos veikos padarymo iki nukentėjusiojo gebėjimo apie ją kalbėti, tikslinės prevencijos ir pagalbos nukentėjusiesiems poreikį ir sunkumus, kuriuos sukelia tokie reiškiniai kaip keliaujantys seksualiniai nusikaltėliai. Apskritai suinteresuotieji subjektai pritarė tiksliniam sistemos atnaujinimui, visų pirma siekiant kovoti su tiesioginės nuotolinės seksualinės prievartos prieš vaikus transliacijos reiškiniu.
C. Tinkamiausios galimybės poveikis
Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?
Tikimasi, kad iniciatyva pagerins nukentėjusiųjų nuo seksualinės prievartos prieš vaikus nustatymą, apsaugą ir paramą jiems, taip pat užtikrins veiksmingesnę prevenciją ir palengvins tyrimą. Taip būtų sumažintas plačiai paplitęs nebaudžiamumas už tiesioginę nuotolinę seksualinę prievartą prieš vaikus transliaciją, nes būtų galima naudotis veiksmingesnėmis tyrimo priemonėmis ir pritaikyti baudžiamosios teisės sistemą. Taip siekiama užtikrinti, kad nurodymas vykdyti seksualinę prievartą prieš vaiką, kuri būtų tiesiogiai transliuojama nusikaltėlio asmeniniam žiūrovui, būtų kriminalizuojamas nepriklausomai nuo pačios seksualinės prievartos ir kad taip pat būtų kriminalizuojami bandymai megzti ryšius su vaiku, siekiant vykdyti seksualinę prievartą prieš jį ir ją transliuoti per internetinius kanalus, pavyzdžiui, pokalbių ar žaidimų platformas. Iniciatyva taip pat suteiktų galimybę ilgesnį laikotarpį atsižvelgti į ilgalaikę baimę ir traumą, kurie dažnai trukdo pranešti, vaikystėje seksualinę prievartą patyrusiems asmenims pateikti skundus ir reikalauti atlyginti žalą, o tai turėtų teigiamą poveikį vaikystėje seksualinę prievartą patyrusių asmenų gebėjimui ginti savo teises ir atgauti savo gerovę. Sukūrus nacionalines valdžios institucijas, kurios koordinuotų pastangas nacionaliniu lygmeniu, būtų užtikrintas visapusiškas nacionalinis požiūris į seksualinės prievartos prieš vaikus reiškinį, kuris yra tiek visuomenės sveikatos problema, tiek baudžiamosios teisenos problema. Kai kuriose valstybėse narėse esamos tokio pobūdžio struktūros parodė, kad naudinga didinti informuotumą, vykdyti prevenciją, suteikti galimybę nukentėjusiesiems ir vaikystėje seksualinę prievartą patyrusiems asmenims būti išgirstiems ir veiksmingiau juos remti.
Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?
Išlaidos daugiausia tenka valstybių narių administravimo subjektams. Pagal tinkamiausią galimybę valstybės narėms tenka nedidelė našta, kurią kompensuoja teigiamas prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja bei nukentėjusiųjų apsaugos priemonių poveikis. Tinkamiausia galimybė iš esmės yra esamų nuostatų griežtinimas ir išplėtimas, o ne naujų pareigų nustatymas. Kai kurios valstybės narės jau ėmėsi priemonių, kad išplėstų baudžiamosios teisės aktų taikymo sritį pagal naujus pasiūlymus, ir nustatė papildomų tyrimo priemonių, kurios sumažins joms tenkančią reguliavimo naštą. Reikalavimas įsteigti nacionalinę koordinavimo instituciją taip pat sukurtų ribotą reguliavimo ir administracinę naštą valstybėms narėms, kurios dar neturi sistemos.
Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?
Tiesioginio ar netiesioginio poveikio MVĮ ir konkurencingumui nebus.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Poveikis nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams bus keturių pagrindinių rūšių; visų rūšių poveikio mastas turėtų būti ribotas. Pirma, administravimo subjektai turės investuoti išteklių, kad galėtų atlikti būtinus nacionalinės teisės aktų sistemos pakeitimus. Antra, suteikus daugiau tyrimo priemonių, turėtų padaugėti tirtinų bylių, taigi ir reikiamų išteklių, tačiau, kita vertus, tikėtina, kad tai taip pat padidintų tyrimų veiksmingumą ir efektyvumą, todėl sumažėtų ir bendras teisėsaugos darbo krūvis. Trečia, nacionalinių institucijų, kurios koordinuotų kovos su seksualine prievarta prieš vaikus veiksmus, sukūrimas ir išlaikymas turės nuolatinį poveikį valstybių narių, kuriose tokių funkcijų dar nėra, nacionaliniams biudžetams. Galiausiai siūlomas statistinių duomenų rinkimas gali viršyti tai, kas jau turima nacionaliniu lygmeniu, tačiau jis atitinka tai, kas jau priimta pagal 2021 m. liepos 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1232 dėl laikinos nukrypti nuo tam tikrų Direktyvos 2002/58/EB nuostatų, kiek tai susiję su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjų naudojamų technologijų naudojimo asmens ir kitiems duomenims tvarkyti kovos su seksualine prievarta prieš vaikus internete tikslais, leidžiančios nuostatos¹.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis? Pagrindinis tinkamiausios galimybės poveikis yra susijęs su vaikų ir vaikystėje seksualinę prievartą patyrusių asmenų gerovės ir teisių internete ir realiame gyvenime apsauga. Be to, tikimasi, kad pasiūlymas išplėsti nukentėjusiųjų teisę pareikšti kaltinimus ir suteikti jiems galimybę reikalauti atlyginti žalą turės didelį teigiamą poveikį nukentėjusiųjų ir vaikystėje seksualinę prievartą patyrusių asmenų gebėjimui ginti savo teises.
Proporcingumas? Direktyvos pakeitimai pagal šį pasiūlymą yra riboti ir tiksliniai, jais siekiama veiksmingai pašalinti pagrindinius trūkumus, nustatytus įgyvendinant ir vertinant tą direktyvą. Bet kokia papildoma administracinė našta, kuri gali atsirasti dėl šio atnaujinimo, laikoma proporcinga atsižvelgiant į ilgalaikę naudą, įskaitant ekonominę naudą, susijusią su šių rūšių nusikaltimų prevencija ir ankstyvu nustatymu, nukentėjusiesiems ir visai visuomenei. Todėl šiuo pasiūlymu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma? Konkretus tinkamiausios galimybės poveikis, t. y. faktinė pažanga kovojant su seksualine prievarta prieš vaikus internete ir realiame gyvenime, bus stebimas ir vertinamas atsižvelgiant į tris konkrečius tikslus. Į pasiūlymą įtrauktos atitinkamos statistikos rinkimo priemonės, kad būtų galima tiksliai įvertinti šį poveikį. Tuo remdamasi Komisija kas penkerius metus reguliariai teiks įgyvendinimo ataskaitas, prie kurių prireikus bus pridėti pasiūlymai dėl pakeitimų.

¹ OL L 274, 2021 7 30, p. 41–51.